

на плече, *ніби збирається йти на Голгофу*» [5, с. 91]; «... *всяке прогрішення, вчинене ним словом або ділом, або помислом, як благий і чоловіколюбець Бог, прости, бо немає чоловіка, що жив, а не згрішив би...*» [7, с. 6]; «...*її великі, як у Богородиці, очі всміхалися до Юрка*» [6, с. 53].

Отже, аналіз суб'єктів та об'єктів порівнянь в історичних романах Василя Шкляра дозволяє зробити висновок про те, що цей троп відіграє надзвичайно важливу роль у творенні художнього тексту. Як об'єкти, так і суб'єкти мають доволі обмежені тематичні рамки – 90% порівняльних конструкцій можна легко вмістити у п'ять і чотири тематичні класи відповідно. Але різноманіття кожного тематичного класу невичерпне. Наприклад, тематична група об'єктів порівнянь «назви тварин» може включати в себе свійських, диких, міфічних, фольклорних, чи інших істот. Найбільш продуктивною моделлю використання суб'єкта порівняння для художнього зображення історичної дійсності є тематична категорія «людина, опис її зовнішності, дій, вчинків, почувань». Оскільки ця категорія має дуже широкий спектр, розробка її внутрішньої класифікації потребує подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Їжакевич Г. П. Особливості мови і стилю історичних творів // Курс історії української літературної мови / Г. П. Їжакевич. – Київ: АН УРСР, 1961. – С. 136 - 141.
2. Рошко С. М. Деякі проблемні питання з приводу порівняння як лінгвістичної одиниці / С. М. Рошко. // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: Зб. наук. праць. – 1999. – С. 149 – 152.
3. Стадніченко О. О. Роман Василя Шкляра «Чорний Ворон»: історична та художня правда / О. О. Стадніченко. // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №2. – С. 307 – 3012.
4. СУМ: Академічний тлумачний словник в 11 т. [електронний ресурс]. Режим доступу. <http://sum.in.ua/>
5. Шкляр В. М. Маруся / В. М. Шкляр. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2014. – 320 с.
6. Шкляр В. М. Троща / В. М. Шкляр. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2017. – 340 с.
7. Шкляр В. М. Залишинець. Чорний Ворон / В. М. Шкляр. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2014. – 320 с.

Урманець І.

Науковий керівник – доц. Гуцал П. З.

ЖАНРИ СПОРТИВНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ НА УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

У тому чи іншому вияві фактично на кожному українському телеканалі – як центральному, так і регіональному – присутній і є особливо цікавим для глядачів спортивний контент. Жанрова палітра телевізійної спортивної журналістики дуже широка і має свої особливості подання, які не властиві періодиці та радію. Звичайно, тут переважають традиційні види жанрів, однак все більше проявляється їх комбінування, застосування нових творчих і технічних рішень передання інформації [1].

Якщо розглядати *інформаційні* жанри (замітка-повідомлення, репортаж, інтерв'ю, звіт) стосовно спортивної тематики, то їх першочерговим завданням є різнобічне інформування глядачів. Сучасні технологічні можливості телебачення додали до групи інформаційних жанрів такий організаційний елемент, як пряме включення з місця спортивної події під час випуску новин, іншої інформаційної передачі. Його важко визначити самостійним жанром, але факт прямого включення може використовуватись у жанровій «ролі» репортажу або інтерв'ю [4]. Нині включення може відбуватися і по смартфоні. Все рідше існує пряме включення по телефону, коли спортивний журналіст повідомляє інформацію з місця події, а студія доповнює цей звуковий ряд відповідно оформленим візуальним матеріалом.

Ще одним технологічним рішенням, яке застосовується на телебаченні і дає можливість реципієнтам безпосередньо брати участь в ефірі, є інтерактивне голосування. Наприклад, під час трансляції футбольних матчів української Прем'єр-ліги на телеканалі «2+2» глядачі через спеціальний додаток на своєму смартфоні можуть голосувати за кращого гравця матчу.

Нововведенням на телебаченні стала можливість спілкування у режимі «питання-відповідь» під час трансляції змагання, переважно футбольного матчу. У спільноті телеканалу на сайті Facebook.com глядачі можуть залишати свої питання, коментатор матчу виступає як експерт і дає відповіді. Останні можуть ґрунтуватись як на знаннях спортивного журналіста, так і на його суб'єктивній думці.

Є ще одна обставина, про яку варто згадати в контексті телевізійної спортивної журналістики: використання відеороликів і фотографій, відзнятих за допомогою аматорської техніки і мобільних телефонів. Це можуть бути, зокрема, відеоролики від вболівальників, які присутні на спортивній події. Під час події всі професійні камери скеровані у бік місця змагань (поля, рингу, траси і т. д.), але при цьому цікаві події можуть відбуватись на трибунах, де відеооператорами стають глядачі.

Інформаційна замітка (або спортивні новини), як і раніше, залишається одним з головних жанрів. Ведучі новин доносять інформацію до глядачів, зачитуючи усні повідомлення у кадрі, а також за кадром, коли на екрані з'являється відеоряд спортивної події, графіка, що показує результати того чи іншого змагання, турнірні таблиці й ін. Крім того, текст ведучого розбавляють відеосюжети кореспондентів. Регулярно подають

спортивні новини у прайм-таймовий час телеканали «Україна» та ICTV і їхній матеріал відзначається інформаційною насиченістю та оперативністю [5, с. 120].

Разом зі спортивними новинами в ефірі спеціалізованих спортивних каналів у великій кількості присутні тематичні оглядові програми, що повідомляють інформацію про хід того чи іншого змагання, турніру, чемпіонату. Ще одним важливим інформаційним жанром на телебаченні є репортаж. Він оперативно повідомляє про яку-небудь подію, очевидцем чи учасником якої є журналіст.

Дуже поширений жанр телевізійної спортивної журналістики – інтерв'ю. У його основі лежить завдання журналіста отримати певну соціально значиму інформацію від першоджерела. На практиці інтерв'ю виходить за рамки інформаційності і має в собі аналітичні особливості. Зокрема, це стосується портретного та предметного інтерв'ю.

Присутня на телебаченні і прес-конференція на тему спорту. Під цим жанром розуміють різновид інтерв'ю з кількома інтерв'юерами, які задають питання одному чи кільком спортсменам (найчастіше буває одному після його перемоги). Сюжет і виступ, зазвичай, використовуються у новинних програмах, у них повідомляються основні та найцікавіші відомості. Звіт ж з'являється винятково після завершення спортивної події, у ньому наводяться короткі конкретні факти про її перебіг і результат.

До них *аналітичних* жанрів традиційно відносять коментар, дискусію, огляд, бесіду. Найпоширенішим жанром спортивної журналістики на українських телеканалах, як і зарубіжних, є коментар. Так, всі прямі ефіри та трансляції змагань у запису супроводжує коментатор. Жанри журналістики у спортивному просторі телебачення нині переплітаються, а під час прямого ефіру можемо почути не лише коментар, а й дискусію. Завдяки взаємній адаптації різних жанрів спортивної журналістики коментар присутній і під час трансляційних матеріалів, і в аналітичних програмах [3, с. 151]. Прикладом коментаря у вигляді репортажу є будь-яка трансляція футбольного, баскетбольного чи іншого поєдинку, змагань з якого-небудь виду спорту, певної спортивної події (жеребкування турніру тощо).

Дискусія широко представлена в практиці спортивних передач телеканалів України. Вона приваблива для телеекрану, бо демонструє живу думку, її народження і представлення, рух до мети і це відбувається на очах у глядачів. Цей жанр широко представлений в межах спортивної тематики і проводиться в передачах після закінчення матчу, найчастіше футбольного, чи в підсумках дня на чемпіонатах Європи і світу з певного виду спорту, Олімпійських ігор. Гострих же спортивних передач на нашому телебаченні зараз небагато.

Яскравим прикладом дискусійної телепередачі спортивної тематики є програма «Великий футбол», яка виходить на телеканалах «Футбол» і «Україна». Ця телепередача інформаційно-аналітична, в ній присутні майже всі жанри спортивної журналістики, а дискусія відбувається безпосередньо у студії. Підбір героїв «Великого футболу» дуже вдалий, в студії присутні як спортивні журналісти, так і колишні футболісти і тренери.

У спортивних програмах на телебаченні чільне місце займає огляд. Загалом його елементи є практично у кожній телепередачі спортивного змісту, але «чистий» огляд відрізняється тим, що у людей, присутніх в студії, є своя точка зору на рахунок подій, які відбулись, а тема досліджена дуже глибоко. Нині огляди найчастіше мають персоналізований характер, оскільки визначальною в стилістиці подання спортивної інформації стає особистість журналіста.

Існує ще один аналітичний жанр спортивної журналістики – бесіда. Коли під час огляду в студії присутні кілька людей і програма проходить не в монологічному просторі, то починаються розмови і огляд плавно переходить у бесіду. Також він може перейти і в дискусію.

До нових видів дослідники сучасної практики спортивного телебачення схильні відносити такі комплексні види, як журнал і канал [2, с. 66]. Перший по суті є оглядом – лише більш розгорнутим в часі і тематичному розмаїтті (наприклад, «Журнал ліги чемпіонів»), тоді як під терміном «канал» звично іменують специфічну організаційну ефірну форму мовлення. Як правило, вона має тривалість кілька годин прямого ефіру і найбільше співвіднесена з часом мовлення. У практиці українського телемовлення вже міцно утвердилися такі поняття, як «ранковий» і «нічний» телеканали.

Функціонування *художньо-публіцистичних* жанрів на українських телеканалах необхідно нині розглядати з точки зору їх адаптації до потреб спортивної журналістики. Такі жанри, як телевізійний нарис, есе, замальовка, вимагають від журналістів, редакцій спортивних телепрограм і телеканалів високого рівня професійної підготовки, майстерності, досвіду, динамізму в роботі, новітніх технічних рішень і що дуже важливо – багато часу на реалізацію, тому у практиці вітчизняної спортивної тележурналістики вони зустрічаються рідко. Разом з тим такі ознаки цих жанрів, як авторські думки, враження й узагальнення, присутні в деяких інформаційних та аналітичних жанрах на телебаченні. Спортивні нариси і замальовки зустрічаються нині в окремих телепередачах, наприклад, у програмі В. Уткіна «Футбольний клуб».

Найпопулярнішим художньо-публіцистичним жанром у спортивній тележурналістиці є біографічний нарис. Це можуть бути, зокрема, матеріали, присвячені видатним спортсменам минулого і, як правило, вони виходять до якихось пам'ятних дат. Наприклад, в авторській телепередачі А. Бублій «Моя гра» на телеканалі

«Футбол 1» біографічний нарис використовується як заставка програми з функцією представлення головного героя випуску.

Отже, творче використання різноманіття жанрів на телебаченні дає можливість різнобічно і зацікавлено висвітлювати спортивне життя в Україні та світі, що становить великий інтерес серед глядацької аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асоціація спортивних журналістів України: офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uspa.com.ua/>
2. Гусєв А. В. Спортивний контент на українському телебаченні / А. В. Гусєв // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. – 2015. – № 1. – С. 64–67.
3. Колупаєва О. М. Специфіка сучасного спортивного коментаря / О. М. Колупаєва // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – 2015. – Вип. 39. – С. 150–154.
4. Недопитанський М. І. Жанрові новації сучасного українського телебачення / М. І. Недопитанський. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1403>.
5. Тарасюк В. Специфіка подачі спортивних новин на українському телебаченні (на матеріалах інформаційних випусків телеканалів «Україна» та ICTV) / В. Тарасюк // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – 2010. – Вип. 23. – С. 117–121.

Загребельна О.

Науковий керівник – доц. Миколенко Т. М.

РЕАЛІЗАЦІЯ Й АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ МОЛИТОВНОГО ДИСКУРСУ

Національне відродження в Україні кінця двадцятого століття привело до значного зростання ролі Церкви в духовному житті народу. У зв'язку з цим посилюється увага науковців до проблеми церковної мови, висвітлюються питання становлення і розвитку українського конфесійного стилю, розгортаються наукові дослідження релігійних текстів та молитовного дискурсу [3, с. 4-5].

Релігія як соціальне явище відрізняється від інших сфер комунікації з огляду на те, що вона охоплює сукупність типів поведінки людини, що спрямовані до сфери священного, таємного, трансцендентного та має особливу референцію, оскільки віруюча людина користується мовою як засобом міжособистісної комунікації не лише з людьми, а й з сакральною сферою [12]. Релігійний дискурс та його варіювання від релігійно-філософського до «авторського» релігійно-духовного також неодноразово ставали предметом мовознавчого й літературознавчого дослідження (Пієвська І.М., Остащук І.Б., Галицька Р.Р., Сайко О.О., Бобирева К.В. тощо) [5].

Особливу увагу потрібно звернути на молитовний дискурс, оскільки з початком відродження України, з проголошенням незалежності чимало дослідників починають говорити про цей феномен. Його відносять до статусно-фіксованого спілкування [6, с. 185–197; 7, с. 123-125.]. Це один із найдавніших і найбільш актуальних типів інституціонального спілкування. Підґрунтям дослідження в галузі теорії дискурсу стали праці вітчизняних мовознавців [І. Р. Вихованця, К. Г. Городенської, С. Я. Єрмоленко, П. С. Дудика] і зарубіжних лінгвістів [Р. А. Барта, Р. В. Водака, В. І. Карасика, С. Г. Воркачева, Г. Г. Слишкіна], психолінгвістики [Л. С. Виготського, І. Н. Горелова, М. І. Жинкіна], теорії впливу [А. М. Баранова, Й. А. Стерніна], міжкультурної комунікації [Т. М. Астафурової, О. А. Леонтович, М. Л. Шамне].

Актуальність теми зумовлюється недостатньою вивченістю поняття релігійного дискурсу, оскільки зовсім нещодавно чимало дослідників почали звертатися до цієї малопоширеної теми на теренах України, а відтак перед тим тільки моментами було згадано про це.

Мета - розкрити змістове наповнення молитовного дискурсу. Досягнення мети передбачає розв'язанням **таких завдань**:

- уточнити поняття «релігійний дискурс»;
- описати стратегії релігійного дискурсу.

Релігійний дискурс останнім часом почав привертати все більшу увагу дослідників [11, с. 109]. І саме він є об'єктом уваги чимало науковців, які серед інших дискурсивних моделей визначали його як окремий тип. Так, однією з найповніших систем розподілу дискурсів є класифікація Г. Почепцова. Він виокремлює релігійний (фідеїстичний) дискурси, а також теле- й радіодискурси, газетний і багато інших [1].

Є безліч дослідників, які подавали поняття релігійний дискурс, трактуючи його в своєму розумінні. Вважаю, що потрібно виділити дукілька із них, які повністю передали зміст цього терміна.

Як стверджував Блуверг С. В.: «Релігійний дискурс – особливий тип інституціонального дискурсу, спеціалізований клішований різновид спілкування, обумовлений соціальними функціями партнерів й регламентований як за змістом, так і за формою» [2, с. 2-3].

Також у статті Н. А. Одарчук, Н. П. Приварська «Структурно-функціональні особливості релігійного дискурсу» було сказано: «Релігійний дискурс - це органічна єдність усіх мовленнєвих актів, зміст яких відносять